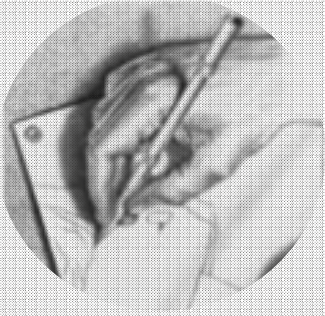

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ

Επιμέλεια Παρουσίασης
Στάμου Ευαγγελία, Φιλολόγος

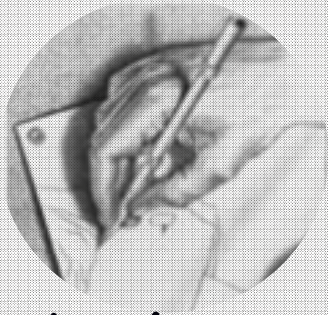
ΤΠΕ & Λογοτεχνία Νέα δεδομένα

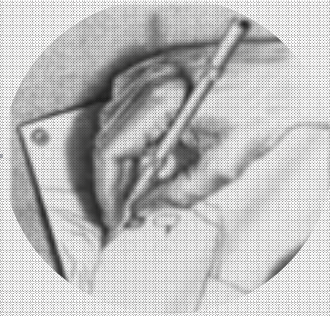
- για τη συγγραφή
- για την πρόσληψη
- για τη διδασκαλία
της Λογοτεχνίας

ΤΠΕ & Λογοτεχνία

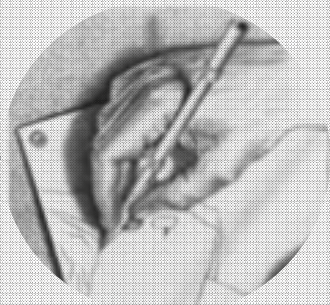
Νέα δεδομένα

- Από την εποχή της τυπογραφίας στην ηλεκτρονική εποχή.
- Από το homo sapiens στο homo sapiens.
- Από την έντυπη λογοτεχνία στα λογοτεχνικά υπερκείμενα και στα πολυτροπικά κείμενα.
- Αλλαγές στην παραγωγή και την πρόσληψη της λογοτεχνίας.

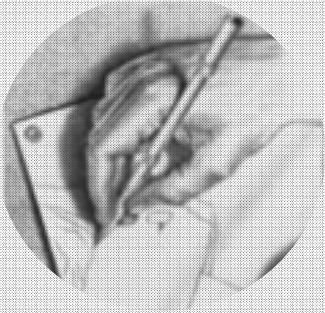
Μπορεί η ηλεκτρονική λογοτεχνία να αναζωογονήσει το ενδιαφέρον για την ανάγνωση στο σύγχρονο πολιτισμό, ο οποίος βασίζεται στο θέαμα, μεταβάλλοντας ριζικά τις μορφές ανάγνωσης;

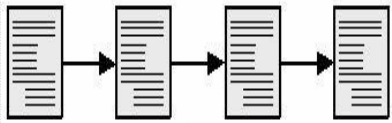
Νέοι λογοτεχνικοί όροι

- ηλεκτρονική λογοτεχνία (e-literature), δικτυακή, ψηφιακή, υπολογιστική,
  - κυβερνολογοτεχνία (cyber-literature),
  - υπερλογοτεχνία (hyperliterature)
- Όλοι οι όροι δηλώνουν την κυρίαρχη θέση της τεχνολογίας στην παραγωγή και πρόσβαση της λογοτεχνίας αυτής.
  - Διαφορά ψηφιοποιημένης και ψηφιακής λογοτεχνίας.

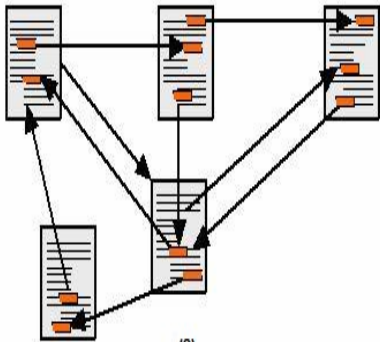
Υπερκείμενο

- Το **υπερκείμενο** αποτελείται από αρχεία κειμένου οργανωμένα με μη γραμμική, μη σειριακή μορφή.
- Τα επιμέρους αρχεία συνδέονται μεταξύ τους με υπερδεσμούς. Οι υπερδεσμοί εμφανίζονται ως διακριτές λέξεις μέσα στο κείμενο και μπορούν να επιλεγούν με το ποντίκι, για να μας μεταφέρουν σε ένα άλλο απόσπασμα.
- Ο αναγνώστης μπορεί να ακολουθήσει πολλές διαδρομές ανάγνωσης και ενθαρρύνεται να μεταπηδήσει εύκολα και γρήγορα από το ένα "κεφάλαιο" στο άλλο. Μπορεί με αυτόν τον τρόπο να δημιουργήσει τη δική του αναγνωστική διαδρομή.

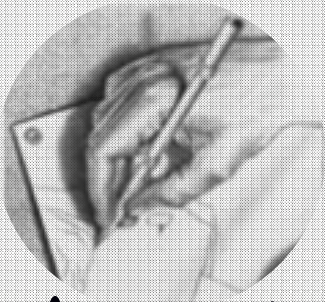

(1)

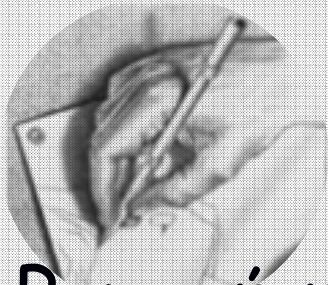
(2)

Χαρακτηριστικά της δομής του υπερκειμένου

- Δεν υπάρχει λογοτεχνικός κανόνας.
- Διακλαδωτή η αφήγηση και πολυεπίπεδη η ανάπτυξη της εξιστόρησης.
- Ισχύουν μόνο οι περιορισμοί της φαντασίας του λογοτέχνη - η ηλεκτρονική σελίδα δεν έχει όρια.
- Κυρίαρχο στοιχείο όχι το κείμενο ως λογοτεχνικό προϊόν, αλλά η δυναμική προοπτική της ανάγνωσης.
- Τα ψηφιακά κείμενα διακινούνται και δημοσιεύονται σε δευτερόλεπτα σε όλον τον κόσμο.
- Τροποποιούνται πολύ εύκολα και ευνοούν τη συνεργασία (πολλοί συγγραφείς).

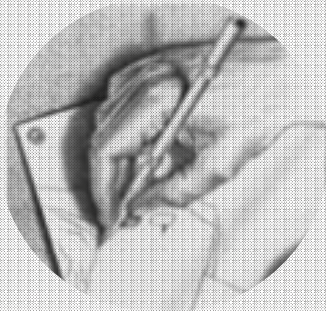
Χαρακτηριστικά της δομής του υπερκειμένου

- Ρευστή η δομή τους, επιτρέπει τη χάραξη διαφορετικών αναγνωστικών διαδρομών με διαφορετικές εκδοχές για τον κάθε αναγνώστη.
- Καταργούν τη μονοκρατορία του λόγου.
- Ενσωματώνουν εικόνες, γραφικά, ήχο, κίνηση, βίντεο που δεν συνυπάρχουν απλά, αλλά αλληλεπιδρούν, υφαίνοντας ένα πολυμεσικό έργο τέχνης.

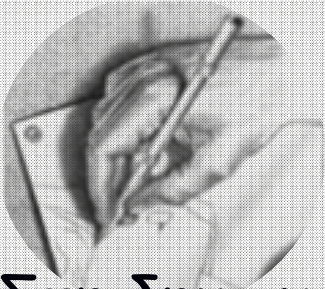
Διαφορές γραμμικού κειμένου- υπερκειμένου

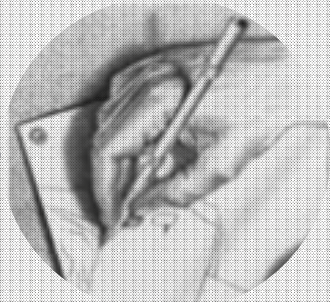
- Γραμμικό- έντυπο κείμενο: Τα σημεία γραφής ακολουθούν μια σειρά και παράγουν συνοχή νοήματος.
  - Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ.
- Υπερ-κείμενο: Αποτελούν κειμενικές προεκτάσεις, συνονθυλεύματα, θραύσματα κειμένου σε μορφή δικτύου. Άυλα κείμενα μπορούν να παρουσιάζουν από την αρχή του σχεδιασμού τους την πληροφορία μέσα σε μια γενικότερη θεματική ενότητα.
  - δυναμικοί φορείς (ήχος, εικόνα, κινούμενα σχέδια)
  - στατικοί φορείς (κείμενο, εικόνες, σχέδιο)

Η μεταβολή ούτε τυχαία ήταν ούτε απότομη

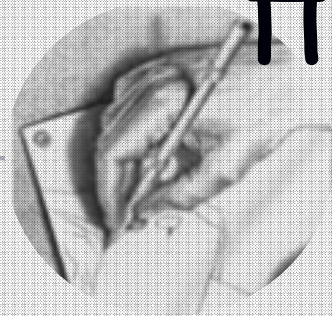
- Στη δημιουργία και ανάπτυξη της υπερλογοτεχνίας συνετέλεσε η κυριαρχία της εικόνας στην καθημερινότητά μας.
- Διαφορετικές οι απαιτήσεις ανάγνωσης.
- Σε μία ευρύτερη αντίληψη η ανάγνωση είναι μία υποκειμενική λειτουργία, με βάση τη θεωρία της αναγνωστικής ανταπόκρισης και της αισθητικής της πρόσληψης.
  - το κέντρο του ενδιαφέροντος μεταφέρεται από το συγγραφέα → κείμενο → αναγνώστη.
  - ενεργητικός ο ρόλος του αναγνώστη
  - υπονομεύεται η πίστη στην ορθή ερμηνεία

Η κατάσταση σήμερα

- Προβλήματα με τα πνευματικά δικαιώματα και τον τρόπο διασφάλισης του λογοτεχνικού έργου.
- Η παραγωγή ηλεκτρονικών βιβλίων και υπερλογοτεχνικών έργων, δεν γνώρισε επιτυχία (εκδοτική-εμπορική).
- Συχνή η ψηφιοποίηση του έντυπου βιβλίου και η ηλεκτρονική του χρήση στο διαδίκτυο.
- Το έντυπο βιβλίο δεν «απειλείται» άμεσα από το ηλεκτρονικό. Οικονομικοί παράγοντες θα καθορίσουν την εξέλιξη τους.
- Η υπερλογοτεχνία αναζητεί την "ταυτότητα και τη φυσιογνωμία της".

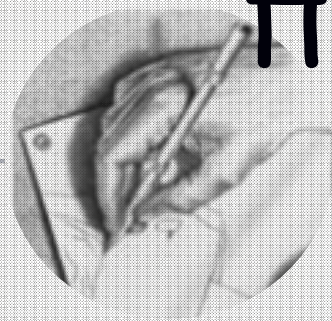
Παραδείγματα υπερλογοτεχνίας

Afternoon

- Ένα έργο του Michael Joyce, το οποίο γεννήθηκε το 1987 και συνεχίζει να πωλείται σε μορφή ψηφιακού δίσκου.
- Περιλαμβάνει 539 αποσπάσματα και 951 υπερδεσμούς. Η πλοήγηση μέσα στο κείμενο επιτυγχάνεται με απαντήσεις ναι / όχι, με λέξεις κλειδιά, και η ιστορία ξεδιπλώνεται ανάλογα με τη διαδρομή που χαράσσει ο αναγνώστης μέσα από την εναλλαγή αφηγητών. Πρόκειται για ένα κείμενο δίχως αρχή και δίχως τέλος.

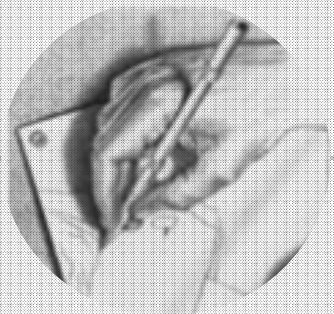
Παραδείγματα υπερλογοτεχνίας

Μίλοραντ Πάβιτς

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

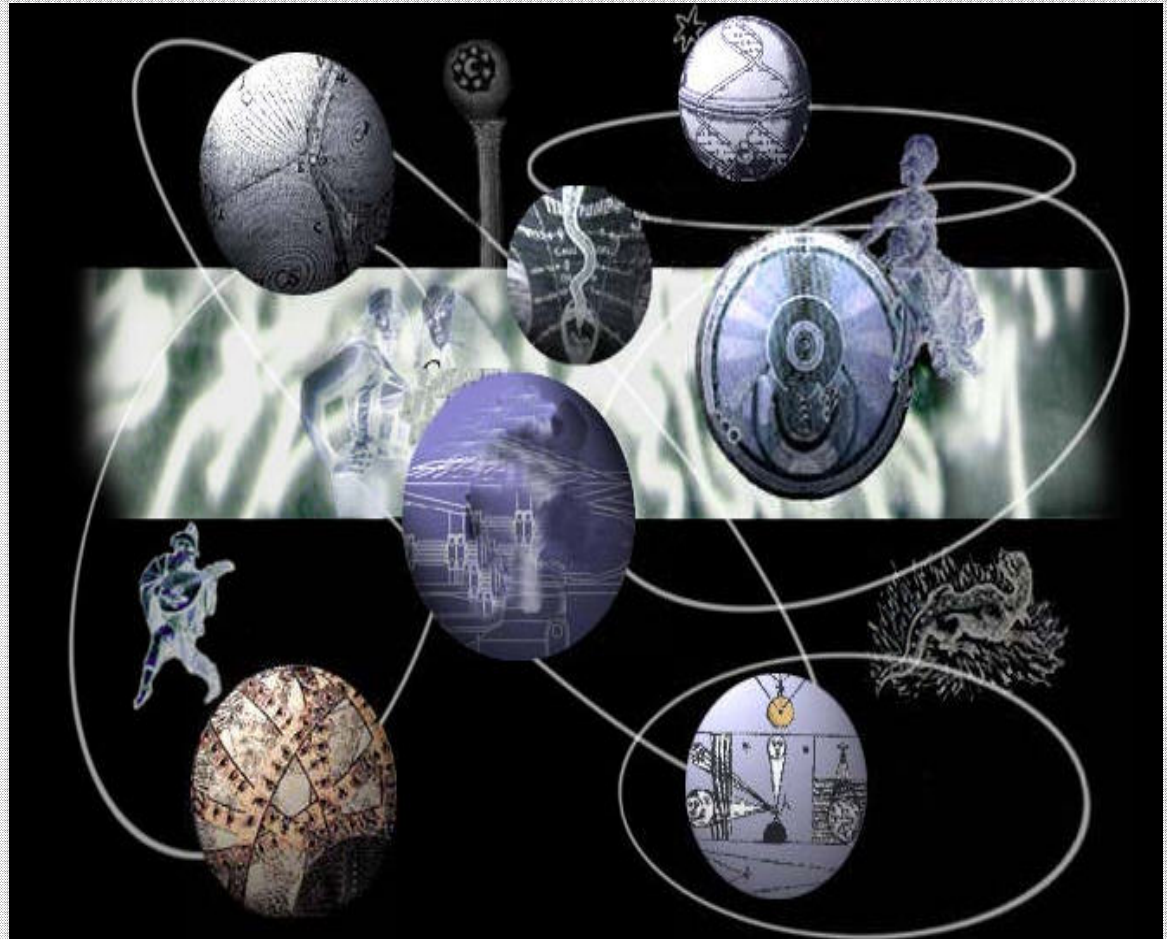
Διήγημα για υπολογιστή και διαβήτη
Μετάφραση: Ζώγια Μαυροειδή

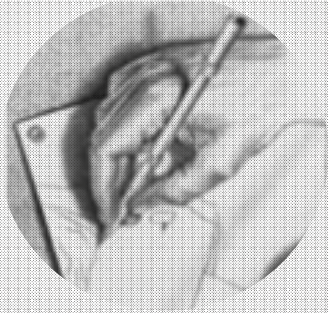

Ελληνική υπερλογοτεχνία

Στην υπερλογοτεχνική εκδοχή του μυθιστορήματος της Σοφίας Νικολαΐδου «Πλανήτης Πρέσπα», www.snikolaidou.gr οι δεσμοί μεταξύ των κειμένων κρύβονται από παιχνίδια ήχου και προφοράς των επιλεγμένων λέξεων.

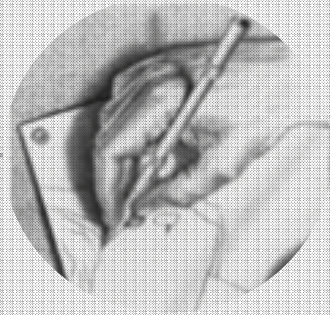

Τελικά τι μας θυμίζουν όλα αυτά;

- Την Ομηρική «Οδύσεια»
  - εγκιβωτισμοί
  - ανάδρομες και πρόδρομες αφηγήσεις
- αναδιαμορφώνουν τη χρονολογική σειρά της αφήγησης

<http://www.epoema.eu/dokimio.php?id=46&pid=14>

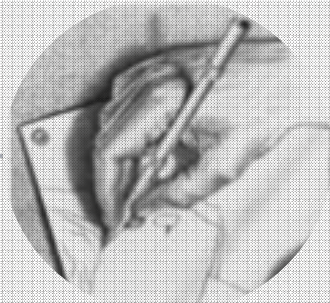

ρ ο ε τ α

Ηλεκτρονικό περιοδικό για την ποίηση

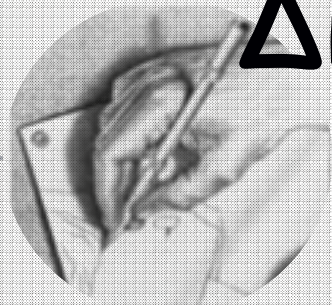
- ασκήσεις οπτικοποίησης του ποιητικού λόγου
- απαγγελίες ποιημάτων
- βίντεο

Επιδιωκόμενοι στόχοι

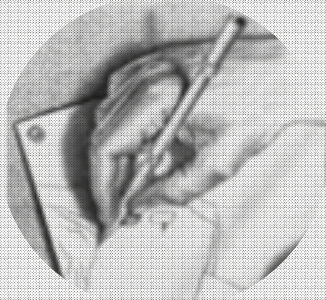
- Ένταξη νέων τεχνολογιών του διαδικτύου στην διδασκαλία της λογοτεχνίας.
- Άμεση πρόσβαση σε βιβλιοθήκες, αρχεία, πηγές και ιστοσελίδες συγγραφέων.
- Ψηφιοποίηση και ένταξη υλικού (εικόνα, video, cd), με στόχο την διευκόλυνση του μαθήματος.

Διδασκαλία της λογοτεχνίας

- Μεθοδολογία: Ερμηνευτική μέθοδος με αναφορά σε εξωκειμενικά στοιχεία.
- Διαθεματική προσέγγιση η οποία στηρίζεται σε ανακαλυπτική - διερευνητική μάθηση με τον διδάσκοντα σε ρόλο συντονιστή στη σχολική τάξη.
- Αποτέλεσμα:
  - άσκηση του διδασκόμενου στην επιλογή-έλεγχο-χρήση της πληροφορίας
  - ενεργή συμμετοχή του στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Συμπέρασμα: Βιωματική μάθηση-κύριο ζητούμενο του συγκεκριμένου διδακτικού αντικειμένου

Αναζήτηση υλικού στο διαδίκτυο από διδάσκοντες και μαθητές

- Ηλεκτρονικά αρχεία
- Βιβλιογραφικές καταγραφές
- Ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες
- Εκδοτικούς οίκους
- Ηλεκτρονικά βιβλιοπωλεία
- Ηλεκτρονικά ανθολόγια κειμένων
- Ιστοσελίδες συγγραφέων

Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας

Περιέχει:

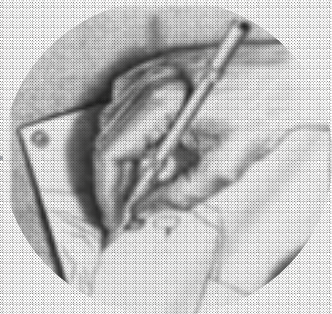
- Βιβλιογραφίες
- Ανθολογίες
- Μελέτες
- Οδηγούς και πηγές
- Συμφραστικούς πίνακες λέξεων
(Concordances)
- Υποστηρικτικό εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της Νεότερης Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας

Ηλεκτρονικός Συμφραστικός Πίνακας Λέξεων στο έργο του Γιώργου Σεφέρη

- Είναι ένας κατάλογος των λεξικών τύπων που απαντούν σε ολόκληρο το ποιητικό έργο του Γιώργου Σεφέρη, δηλαδή:
  - στα Ποιήματα,
  - το Τετράδιο Γυμνασμάτων Β΄,
  - τα Εντεψίζικα και
  - τα Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά,μαζί με τα συμφραζόμενά τους και έτσι είναι σε θέση κανείς να παρακολουθήσει το ύφος και τις διακυμάνσεις που επιλέγει ο ποιητής.
- Ο ΣΠΛ στην ψηφιοποιημένη του μορφή παρέχει τη δυνατότητα αναζήτησης κατά λήμμα και λεξικό τύπο, και επιπλέον επιτρέπει την πρόσβαση από τον λεξικό τύπο σε ολόκληρο το ποίημα.

Προβλήματα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας (1)

- Ο ισχυρός λογοκεντρικός πυρήνας του μαθήματος συνεπάγεται:
  - ευκαιριακή η διδασκαλία της λογοτεχνίας με χρήση των ΤΠΕ
  - οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως πηγή άντλησης πληροφοριών
  - οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως εποπτικό υλικό για ένα λογοτεχνικό κείμενο
- Παρατίθεται η άποψη:

«Οι ΤΠΕ μπορούν να αξιοποιηθούν σε όλα τα μαθήματα. Οι μαθητές γνωρίζουν πολύ καλά την τεχνολογία, οπότε η χρήση της στη διδασκαλία ενισχύει το ενδιαφέρον τους για το μάθημα. Έτσι λοιπόν, μπορώ να χρησιμοποιήσω τις ΤΠΕ: προσδίδουν ποικιλία στη διδασκαλία του μαθήματος»
- ➔ οι ΤΠΕ δεν αποτελούν άρτυμα και εξωτερικό στοιχείο της διδασκαλίας

Προβλήματα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας (2)

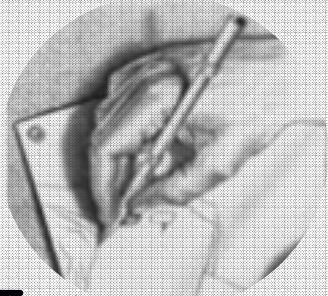
■ Διαβάζουμε:

«Η χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας δημιουργεί προσδοκίες για μια καινοτόμο, πιο συμμετοχική, θεσμική ανάγνωση των λογοτεχνικών κειμένων στη σχολική τάξη, οι οποίες τις πιο πολλές φορές δεν εκπληρώνονται. Αυτό οφείλεται στη φυσική τάση των διδασκόντων να προσαρμόζουν τα εργαλεία της διδασκαλίας, ακόμα και αυτά που θεωρούνται σχετικώς πρωτοποριακά, σε ένα είδος 'γραφειοκρατικής' προσέγγισης, η οποία τους είναι περισσότερο οικεία».

➔ Η αντιμετώπιση της τεχνολογίας με συμβατικούς όρους.

- ➔ οι δυνατότητες του νέου μέσου δεν αξιοποιούνται αλλά προσαρμόζονται στις -και περιορίζονται από τις- δυνατότητες των συμβατικών μέσων, δηλαδή των μέσων που οι διδάσκοντες γνωρίζουν ήδη και χρησιμοποιούν στη διδασκαλία
- ➔ ένδειξη τεχνοφοβίας

Προβλήματα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας (3)

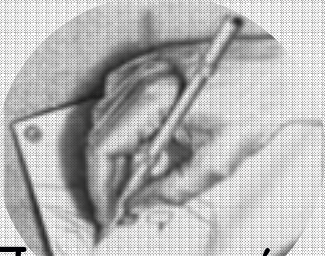

- Πολυτροπική παρουσίαση και προσέγγιση ενός λογοτεχνικού έργου με έμφαση όμως αποκλειστικά στη γλώσσα
  - δεν εξετάζεται το διαφορετικό σημασιακό φορτίο, το οποίο ο κάθε τρόπος συνεισφέρει στην πολυτροπική εκδοχή του λογοτεχνικού έργου
- Παράδειγμα:

Μελετάτε στην τάξη, μαζί με τους μαθητές, ένα ποίημα του Καβάφη και χρησιμοποιείτε το ψηφιακό υλικό που διατίθεται στην ηλεκτρονική σελίδα του Σ.Ν.Ε. Στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα διατίθεται ολόκληρο το έργο του ποιητή σε ψηφιακή μορφή.
- ➔ ακούτε πολλαπλές αναγνώσεις ποιημάτων του Καβάφη
- ➔ αντλείτε βιογραφικές πληροφορίες και εικονογραφικό υλικό για τον ποιητή
- ➔ σημειώνετε βιβλιογραφία και μελέτες για το έργο του

Προβλήματα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας (4)

- Προσαρμογή των τεχνολογικών εργαλείων στο παραδοσιακό δασκαλοκεντρικό μοντέλο
  - ισχυρό ακόμα το συγκεκριμένο μοντέλο στην ελληνική εκπαιδευτική πρακτική
  - η χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία δε συνεπάγεται αλλαγή στάσης για τους εκπαιδευτικούς ούτε αυτόματη εισαγωγή καινοτομιών

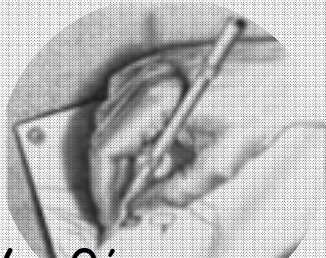
■ Παράδειγμα:

εκπαιδευτικός σχεδιάζει το ακόλουθο φύλλο εργασίας:

- ☺ εργαστείτε σε ζεύγη
- ☺ ανοίξτε τον υπολογιστή και πληκτρολογήστε τη διεύθυνση www.snhell.gr
- ☺ αναζητήστε το βιογραφικό σημείωμα του Καβάφη
- ☺ καταγράψτε τις πιο σημαντικές βιογραφικές πληροφορίες για τον ποιητή
- ☺ συνεργαστείτε μεταξύ σας ώστε να προκύψει κοινό αποτέλεσμα
- ☺ παρουσιάστε τα ευρήματά σας στην ολομέλεια της τάξης

Το φύλλο εργασίας

- ➔ Δημιουργεί την εντύπωση της μαθητοκεντρικής διδασκαλίας αλλά στην ουσία αφήνει ελάχιστα περιθώρια πρωτοβουλίας και αυτενέργειας στους μαθητές.

Ερώτημα

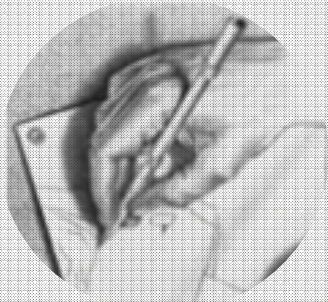
- Υποθέστε πως ένας επιμορφούμενος εκπαιδευτικός σας παρουσιάζει τα εξής δεδομένα και ζητά τη συνδρομή σας:

«Εργάζομαι σε επαρχιακό Γυμνάσιο. Το τμήμα μου αποτελείται από 20 μαθητές, χαμηλών επιδόσεων, χωρίς μαθησιακά προβλήματα. Στο σχολείο μου διαθέτω εργαστήριο με πολλές ελεύθερες ώρες, όμως δεν υπάρχει κάποια παράδοση στη διδασκαλία της λογοτεχνίας με ΤΠΕ. Ευελπιστώ ότι, αν καταφέρω να κεντρίσω το ενδιαφέρον των μαθητών, θα μπορέσω να αξιοποιήσω ακόμα και μέρος του εξωσχολικού χρόνου».

Τι θα προτείνατε στον εκπαιδευτικό;

- Δύο-τρεις σελίδες με πλούσιο εργοβιογραφικό και βιβλιογραφικό υλικό, για να αναζητήσουν οι μαθητές πληροφορίες για τους συγγραφείς και τα κείμενα.
- Να χρησιμοποιήσει βιντεοπροβολέα, για να παρουσιάσει πολυμεσικά οργανωμένο υλικό στους μαθητές.
- Να αξιοποιήσει τις ΤΠΕ, για να ζωντανέψει τη διδασκαλία μέσω της επαφής με συγγραφείς και με άλλα σχολεία.
- Να κατασκευάσει ιστολόγιο ανάγνωσης.
- Να προτείνει μαθητικές εργασίες τύπου project.

Συμπέρασμα

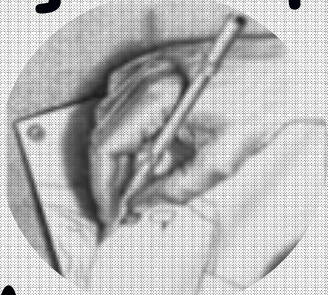
- Η Λογοτεχνία, έκφραση κατεξοχήν αισθητική, θα μπορούσε:
  - να διεγείρει τη φαντασία και τη δημιουργικότητα των μαθητών
- Η μέθοδος της «ελεγχόμενης ανάγνωσης» κατά τη διδακτική πράξη, καθιστά το μαθητή παθητικό δέκτη της μιας και μοναδικής «ορθής» ερμηνείας του κειμένου.
- Σε σχέση με το προηγούμενο, ο δάσκαλος συνήθως βρίσκεται σε ένα κυριαρχικό ρόλο κατόχου ενός γενικής ισχύος νοήματος μέσα στο κείμενο.

Η αρωγή των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία της λογοτεχνίας

Οι ΤΠΕ:

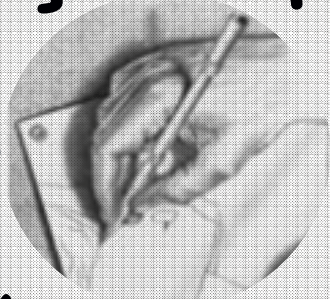
- μπορούν να συνεισφέρουν σε έναν νέο τρόπο πρόσληψης της λογοτεχνίας
- μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως συγγραφικό εργαλείο
- μπορούν να χρησιμοποιούνται ως πηγή άντλησης πληροφοριών
  - παρατίθεται η άποψη εκπαιδευτικού: «Στο διαδίκτυο μπορεί να βρει κανείς τα πάντα: πληροφορίες για έργα και συγγραφείς. Στο διαδίκτυο μπορώ να αλιεύω εύκολα πληροφοριακό υλικό, πράγμα που αποδεικνύεται πιο κοπιαστικό με τα βιβλία».
- ➔ ο εκπαιδευτικός κάνει μια απλή επισήμανση
- ➔ οι ΤΠΕ δεν αποτελούν απλώς πιο πρόσφορο μέσο για την αναζήτηση πηγών και πληροφοριακού υλικού
- ➔ οι ΤΠΕ αποτελούν ένα μέσο πρόσληψης του λογοτεχνικού κειμένου
- ➔ οι ΤΠΕ αποτελούν μέσο λογοτεχνικού γραμματισμού

Αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου για δημιουργική γραφή (1)

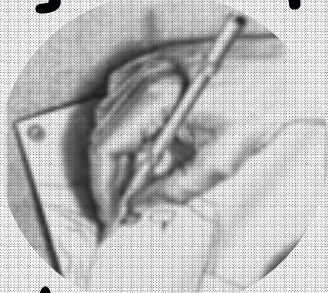
- Δημιουργική γραφή → ερασιτεχνική ανάπτυξη του λογοτεχνικού κειμένου
- οργανώνει τις πολλαπλές εκδοχές του κειμένου
- αναδεικνύει τη ρευστότητά του
- αποκαλύπτει με διαφάνεια τη συγγραφική διαδικασία και τη συγγραφική μηχανή
- ευνοεί την αποστασιοποίηση του συγγραφέα από το κείμενό του μέσω της οθόνης
- διδάσκει πολλά και σημαντικά πράγματα για τη λογοτεχνία, την κατασκευή και τη λειτουργία της, στους μαθητές

Αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου για δημιουργική γραφή (2)

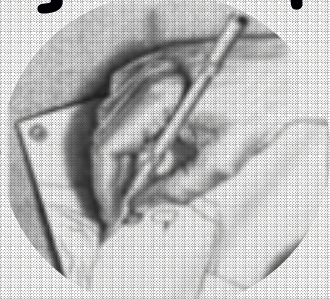
- Δημιουργική γραφή → **ανάδειξη του παιγνιώδους χαρακτήρα της λογοτεχνίας**
  - αντικαταστάσεις λέξεων στο συνταγματικό ή τον παραδειγματικό άξονα
  - καταστροφή και επανασυναρμολόγηση της δομής του κειμένου
  - χρωματισμός λέξεων
- η λογοτεχνία είναι ένα lego που κατασκευάζεται με οικεία υλικά

Αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου για δημιουργική γραφή (3)

- Δημιουργική γραφή → αξιοποίηση των πολυμέσων για την κατασκευή λογοτεχνικών πολυτροπικών κειμένων
- μεταφορά των γλωσσικών τρόπων του λογοτεχνικού κειμένου σε άλλους σημειωτικούς τρόπους
- ξεβιδώνει τη λογοτεχνική μηχανή και μεταφέρει τις τεχνικές και τα γλωσσικά τεχνάσματά της στις τεχνικές και τα τεχνάσματα οπτικοακουστικών μέσων, τα οποία συνομιλούν με το λογοτεχνικό κείμενο
- η πολυμεσική παρουσίαση του λογοτεχνικού έργου αναδεικνύει πτυχές:
  - της εικονοποιίας
  - της μουσικότητας
  - του εσωτερικού ρυθμού του λογοτεχνικού κειμένου

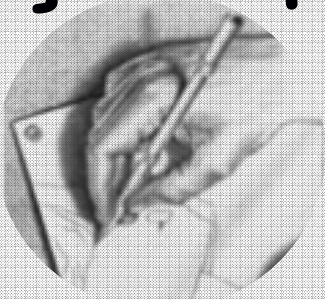
Αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου για δημιουργική γραφή (4)

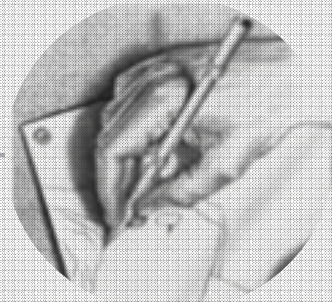
- Δημιουργική γραφή → **υπερκείμενο: μια νέα μορφή οργάνωσης και παράστασης του λογοτεχνικού κειμένου**
- μεταγραφή ενός έντυπου συμβατικού λογοτεχνικού κειμένου από έντυπη μορφή σε υπερκειμενική
- οι μαθητές θα αποφασίσουν την αναδιοργάνωση της αφηγηματικής δομής

Αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου για δημιουργική γραφή (5)

- Δημιουργική γραφή → ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ιστολόγια ανάγνωσης
- το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μπορεί να αξιοποιηθεί και για την επαφή των μαθητών με σύγχρονους λογοτέχνες
- η δυνατότητα δημοσίευσης των συγγραφικών πονημάτων των μαθητών τους εκπαιδεύει και στους δύο ρόλους, του συγγραφέα και του αναγνώστη, προσφέροντας και στους δύο αυτούς ρόλους δημόσια έκφραση

επίλογος

☺ από την ανασύσταση του γραμματολογικού πλαισίου και τη φιλολογική προσέγγιση του λογοτεχνικού κειμένου στη

☺ προτείνεται επίσης η

☺ δημιουργική γραφή με την αξιοποίηση του επεξεργαστή

☺ χρήση των πολυμέσων για την κατασκευή πολυτροπικών λογοτεχνικών κειμένων

☺ αναμόρφωση του λογοτεχνικού κειμένου με βάση τη νέα υπερκειμενική δομή

☺ αξιοποίηση της ισχυρής επικοινωνιακής ικανότητας της τεχνολογίας